

Nicaragua í vanda

Handilsboykottini og trýstið frá upp-reistrarmonnunum hava havt við sær, at uppbyggingin av veruligum fólkaræði næstan er steðgað.

Í Nicaragua stendur illa til.

øll tey menningartiltek, sum sandinistiska stjórnin legði til brots við eftir kollveltingina, eru fyrribils lögð til viks. Skúlskapur, heilsuverk, vegabygging, mentanarprojeckt — so at siga alt er við at steðga upp. Og í krambúðunum standa hillarnar hálvótmar og gána.

Orsøkin er kríggið móti USA. Fyrrverandi amerikanski forsetin, Jimmy Carter, stuðlaði sandinistisku kollveltingini, sum í 1979 rak harðrenda einaræðisharran Somoza og lið hansara av landinum. Men síðan Reagan í 1981 kom til valdið í USA er vent í holuni.

Síðan Reagan gjørdist amerikanskur forseti hevur hann trúliga stuðlað somozistunum — fyrrverandi monnunum hjá Somoza — bæði figgarlig og hernaðarliga.

Amerikanskur forseti í blóðugum kríggi

Teir uml. 15.000 upp-reistrarmenninir, teir sonvndu «contras», halda til í grannalondunum hjá Nicaragua — Honduras og

Costa Rica. Haðani fremja teir regluliga blóðug álop inn í Nicaragua. Fólk í hópatali eru myrd, heilar bygdir eru brendar, og fleiri túsund eru vorðin heimleys av atsóknunum hjá hesum upp-reistrarmonnunum.

Í dag er ein triðingur av nicaraguanskum landaøki at rokna sum krígssøki. Og kríggið hevur ført til, at landi í dag brúkar heili 50% av játtanini á figgarlógini til verjuendamál.

Av tí peningi, sum so er eftir, skal Nicaragua gjalda skuldina hjá Somoza aftur. Rentur og avdráttir av hesi úttanlandsskuld tyngja landið ómetaliga nógv. Og tá tey hava svarað hvørjum sitt, er ikki nógv eftir.

Tí er nærum allur sosialur framburður steðgaður.

»Blind siggja — deyv hoyra...«

Kollveltingin í Nicaragua fekk annars eina sera góða byrjan.

Eitt tað fyrsta, sum sandinistiska stjórnin gjørdi, var at senda 100.000 ung, sum høvdu einhvørjan lærdóm, úr býnum út á bygdirnar. Har skuldu tey læra teir nógvu

analfabetarnar at lesa og skriva.

Hetta fekk allan heimin at gána: Eftir 5 mánaðum fór analfabetisman úr 52% niður í einans 12%!

Síðan varð ein umfatandi undirvisingarætlan sett í verk: tey sum høvdu lært mest, fóru á skeið í frálæru — og kundu so stutt læra tey, ið dugdu minni.

Soleiðis gjørdist Nicaragua ein stóruskúli.

Á sama hátt var ein heilsuætlan sett í verk. Vaccinatiónir vórðu framdar um alt landið, og eftir stuttari tíð vóru herviligu sjúkurnar malaría og polio so at siga úrruddaðar.

Og í staðin fyri lækna og sjúkrasystur — sum stórt trot var á — lótu tey útbúgva sonevnda heilsubrigadistar í hópatali, á sama hátt sum lærararnar.

Tá danski presturin Johannes Møllehavi fyrri tveimum árum síðani vitjaði í Nicaragua, fekk hann hesi tíðindi frá einum nicaraguanskum presti at bera donum um land sitt: »Blind siggja, deyv hoyra — og analfabetar lesa!«

Hernaðarliga verjan í Nicaragua byggir í stóran mun á sjálvbodnu lutøkuna hjá fólkinum í lokalu militsunum. Her venjast bæði menn og kvinnur nakrar ferðir um vikuna, og tey skiftast um at standa á vörðhaldi dag og nátt.

USA bannar samhandli

At USA í fjør setti vinnulivi sínum fullkomið bann fyrir at hava handilsligt samband við Nicaragua, bótir ikki um støðuna. USA var størsti »handils-partnari« hjá Nicaragua, eins og tað er hjá Latinamerika yvirhøvur.

Hetta rakar fyrst og

fremst heilsuverkið, har tað frammanundan ikki stóð ov væl til. Og privata vinnulivið, sum rekur umleið 3/4 av allari vinnu í landinum, tolir als ikki handilsliga boykottið hjá USA.

Stórt trot er eitt nú á eykalutum til idnaðin — fyrir ikki at tosa um á matverum. Fert tú inn í eina krambúð í Nicaragua

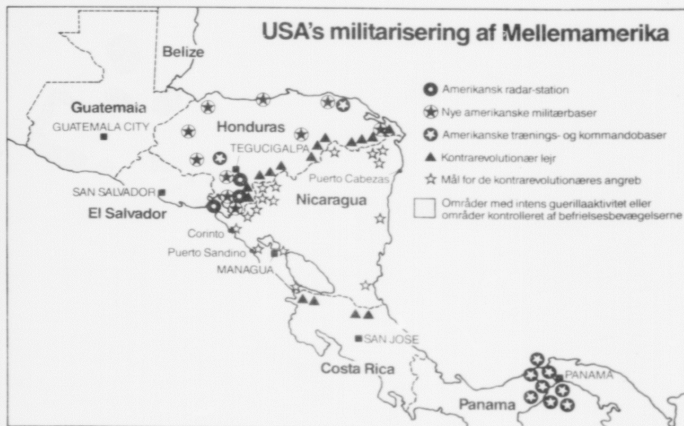
og biður um eitt hvørt, er mest vanligi svarið: »Tað er ikki á fáa«.

Misnøgd og strong tiltøk

Tann yvirhøvur ótolandi støðan hjá landinum hevur ført til, at tað gongur striltið við ábótum fyrir tann ringast stillaða partin av fólkinum. Sjálvt teimum mest vanligu

Kaffi er týðningarmiklasta útflutningsvørin hjá Nicaragua, men krevur stóra arbeiðsmegi til heystingina.

Á kortinum sæst hvussu USA við stuðlinum til »contras« og herstöðir hennara í Honduras og Costa Rica miðvist byrgir Nicaragua inni